

Leszkay András bácsi Moha-meséje

Foghúzás

Körülbelül tíz esztendőskorban egy téli este – még arra is emlékszem, hogy szombat volt –, amikor vizet ittam a csoraközben, fájdalom nyilallt a fogamba. Gyorsan a szüleimre pillantottam, nem vették-e észre, hogy eltorzult az arcom. Megnyugodva láttam, hogy senki sem vett észre semmit, tehát nem fognak rám parancsolni, hogy menjek le a völgybeli falucskába a doktor bácsihoz.

Tudtam énekkor már hónapok óta, hogy lyukas a fogam és hogy le kéne mennem betömteni, de félttem a fűró géptől is, később pedig – mert akkoriban már nem is fog volt, inább csak lyuk – még jobban féltem a húzásától. De ha én meg is nyugodtam, hogy nem vették észre, a fogam nem nyugodott meg. Miután lefeküdtem, és átmelegedtem az arcom alatt a párna, tudtavelem fogam ökelme, hogy nem csak a hidegtől tud fájni, hanem a melegtől is. Egész éjszaka kínlódtam, és csak az enyhítettné hány percre a fájdalom, hogy hideg vizet tettem rá. Bele nyílalt ugyan olyan kor is, de aztán egy kis ideig csak tompában fájt. Egy-egy félórát még aludni is tudtam.

Másnap reggel fáradtan ugyan, de színtel boldogan mentem ki a konyhába reggelizni. Nem fájt egy cseppet se. De haj! A forró kávé első kortya tudtomra adta, hogy korai volt az öröme. Leszem megint édesanyám arcát, nem vett-e észre vala mit, és úgy kortyoltam a kávé nagy óvatossággal, hogy csak a másikkal dalt érje.

Elindultam ugyan szánkózni, reméltem, hogy eközben majd elmúlik, de már a harmadik kert előtt vissza fordultam. Beültem a szobánkba, és úgy tettem, mintha olvasnék. Valójában azonban szenvedéssel és titkolódzással telt el az egész nap. Kököröcsin barátom se jött át. Úgy gondoltam, azt hiszi, vendége

ink van, hiszen éppen vasárnap is volt. Azt hiszi, miattuk nem mentem ki szánkózni se.

A második fájdalmas éjszaka még rettenetesebb volt, mint az első. Amint mondani szokták, falra tudtam volna mászni kínomban. Kivánszorogtam a kamránkba, kerestem a szegfűszeget, s minthogy nem találtam, rákényszerültem, hogy felébresszem édesanyánkat, és megmondjam neki féltett titkomat, hogy fáj a fogam. Adott édesanyám szegfűszeget is, meleg sőt is az arcomra, odaült az ágyam mellé, és elhangzott per sze a szemrehányás: „Hányszor megmondtam neked, kisfiam, mi helyet egy picike lyuk van a fogadon, rögtön menj le a doktor bácsihoz. Most már, látod, akkora a lyuk, hogy ki kell húzni a fogad.”

Nem sokat ért a szegfűszeg meg a meleg só. Keservesen kínlódtam, de mégis nyöszörgtem: „Nem kell kihúzni, majd kiesik magától!” Hallottam a sötétben édesanyám hangján, hogy mosolyog: „Ugyan már, kisfiam, hogy lehetsz ilyen gyáva. Hiszen húzott már neked fogat a doktor bácsi, tudod jól, hogy nem fáj a húzás egy cseppet se.” Másnap pedig reggeli után már komoly hangon mondotta: „Indulj el a doktor bácsihoz, kisfiam, mutasd meg, hogy csakugyan olyan okos kisfiú vagy, mint amilyenek egész Törpeháza ismer!” „De már nem fáj! Hátha nem is fog fájni többé, ha nem kiesik.” „Magad is tudod, hogy nem esik ki, és fog fájni. Ha előbb nem, éjszaka bizonyosan. Csak nem akarsz még egy éjszakát így átszenvedni? Azt is tudod, hogy a húzás nem fáj egy cseppet sem.” Igaza volt édesanyámnak, tudtam én jól, hogy nem fáj a húzás, mégis mialatt lefele lépegettem a csikorgóhívon, vagy ötször megálltam, és a fogamhoz nyúltam, nem mozg-e már. Akkor hazamehet-

nék, és mondhatnám, nincs értelme kihúzatni, kiesik ugyanis hamarosan. A falu közelében pedig már azon járt az eszem, hogy be se megyek a doktor bácsihoz. Továbbmegyek a vegyeskereskedésig, és szegfűszeget vásárolok. Hátha csak azért nem használt az otthoni, mert régi. De eszembe jutottak az éjszakai kínlódások, meg az, hogy fájó foggal éppen most a szünetben nem járhatok szánkózni, és amikor a doktor bácsi kapuja elé értem, megálltam, és a csöngettyű gombja felé nyúltam. De mi a látnemeltem a káromat, az jutott eszembe, bár csak ne volna itthon a doktor bácsi. Akkor nem haragudhatnék rám senki, amiért szegfűszeget vásároltam és hazamentem. Már meg is születte egy másik gondolat. Az, hogy ha már kaput nyitottak, és bementem, nem mondhatom, hogy meggondoltam magam. Most azonban még elmehetek innen, és már vissza is rántottam a kezem a csöngettyű gombjáról, és izgalmamban futni kezdtem tovább a fő utcán a vegyeskereskedés felé.

Mialatt futottam, örültem is, haragudtam is. Örültem, hogy nem ülök a fogorvosi székben, ha nem szaladok a hávon, de haragudtam is magamra, mert sejtettem, hogy előbb-utóbb, egy vagy több napi szenvedés után úgyis csak bele kell ülnöm. Annnyira tépelődtem ezen, hogy még meg is álltam, és töprengtem, ne menjek-e vissza a doktor bácsihoz. Nem szegfűszeg kell az én fogamra, ha nem fogó. Ekkor a vegyeskereskedés felől a doktor bácsi közeledett. Messze voltunk már a házatól, nem láthatta, hogy be akartam csöngetni. Mégis olyan zavarban jöttem, mintha mindent tudott volna rólam. Zavaromban, miután köszöntöttem, és megállt, hogy egy-két szót váltson velem, a foghúzásról kezdtem beszélni. Ezt mondtam nevetgélve: „He-

he, éppen most gondoltam a doktor bácsi ra, hogy egy csöppnyire félnek a foghúzástól a butuska gyerekek.” A doktor bácsi azonban nem nevetgélt, hanem komolyan nézett rám, és tagadóan ingatta a fejét: „Nem csak a butuskák félnek, Mohácska, és nemcsak a gyerekek. Még én magam is viszolygok tőle, valahányszor fogat kell húzatnom. Gondolj csak a tanító bácsi kislányának fehér házi nyulára. Sohasen kinem bántotta, mindenki csak becézi, még is mennyire fél. Azért fél, mert vadnyúlóseit évezredek át hajkurászták rókák, farkasok, sasok, emberek. Magával hozta tehát a félelmet születésekor. A vérében van a félelem mint ösztön. Örökölte. Ha az utóda it ezer éven át senki sem bántaná, a száza dik unokája már nem félne. Így vagyunk mi emberek is. Évezredek át fáj a foghúzás. Őseinktől örököltük az idegenkedést tőle, a vérünkben van. Az érzéstelenítés csak néhány esztendő, még nem szokhattuk meg, hogy nincs miért félnünk a foghúzástól. Legalább ötszáz esztendőnek el kell telnie, hogy ez az öröklött viszolygás elenyésszék, hogy ez a félelem teljesen kivesszen az emberi ségből.” Elszörnyedtem: „Ötszáz esztendő? Még ennyi ideig fogja halogatni az emberiség a foghúzást?” A doktor bácsi elmosolyodott: „Azt nem mondtam, csak azt, hogy idegenkedni fog tőle. Hiszen akit az értelem iránt, az akkor sem halogatta, amikor még fáj, és nem halogatja ma sem. Viszolygok tőle én is, mint mondtam, de nem halogatom, és ha húzatnod kéne, nem halogatnád te se.” Buzgón bólogattam, hogy nem halogatnám én se, nem bizony. Aztán elváltunk, vásároltam a vegyeskereskedésben egy deka szegfűszeget, és hazafelé indultam. De minden tizedik lépés után megálltam és tőprengtem, ne csöngek-e be mégis a doktor bácsihoz. Most ugyan nem fáj a fogam, de jön az éjszaka, a meleg párná, a hideg víz, nem fogom-e nagyon megbánni, hogy nem húzattam ki. De nem bírtam rászánni magam, és amikor a doktor bácsi háza következett, még meg is gyorsítottam lépéseimet, hogy csak elsiessen előtte, ha-

za, haza. Aztán majd lesz, ahogy lesz. De ekkor meg pillantottam valakit, és hirtelen megálltam. Kőköröcsin barátom jött Törpeháza felől. A doktor bácsi kapuja előtt megállt, és a csöngettyű gombja felé nyúlt. De nem rántotta meg, vissza húzta a kezét, tévovázott. Aztán egyszerre csak sarkon fordult, és szaladni kezdett vissza, Törpeháza felé. Megdöbentem. Hát ez micsoda? Úgy látszik, nekik is orvoshoz kell mennie, és nem mer. Utánaságuldottam hát, és válon ragadtam: „Állj csak meg, hékás! Mi bajod van? Miért jöttél?” Ijedten szembefordult velem, és már láttam is, hogy mi a baja. Úgy fel volt da gadvá az arca, hogy még a szája is félre állt. „A fogad fáj, látom, ha nem mondd is.” De tagadólag intett: „Már nem fáj. Mialatt lejöttem elmúlt. Te miért vagy ide lent?” Ráripakodtam: „Az nem fontos. Az a fontos, hogyha leküldtek a szüleid a doktor bácsihoz, akkor menj is be hozzá! El múlt, mi a latt

lejöttem? Jó kifogás, ismerem az ilyesmit. Gyere velem, és becsöngetünk!” Kőköröcsin rémtent nézett rám: „De akkor ki húzza. Neki hiába mondom, hogy elmúlt.” Türelmetlen lettem: „Majd meg nézi, és ha ki kell húzni, akkor csak húzza is ki, hiszen tudod, hogy nem fáj a húzás. Húztak már neked fogat, hát mit félsz tőle?”

Megmarkoltam a karját: „Tudod te, miért félsz? Mert örökölted a félelmet az őseid től. A vérben van. Csak hogy te ember vagy, nem házinyúl. Ne engedj tehát, hogy efféle öröklött ösztön parancsoljon neked! Az értelmet irányítson! Hogy viszo-

lyogsz a foghúzástól? Azt elhiszem. De tudod is, hogy nem fáj, te hát ne halogasd, gyere vissza a doktor bácsihoz.” De hiába akartam vonszolni, megkapaszkodott a kerítésben: „Könnyű neked az értelemről prédikálni. Ha neked kéne fogat húzatni, másképp beszélnél. Engedj el, hazamegyek!” „Nem megy haza! Nem engedem, hogy tovább kínlódj a gyávaságod miatt. Mondd csak, te gyáva kukac! Ha kihúzatom előtted a rossz fogamat, és látni fogod, milyen semmi a foghúzás, beleülsz-e utána a székbe?” Másodpercekig szólni sem tudott a csodálkozástól. Azután is csak suttogott meg hatott ságában: „Moha! Igazán megtenné ezt?” „Meg én. Ki húzta tőd akkor te is?” – és nyújtottam a tenyerem. Belecsapott: „Kihúzatom.”

A doktor bácsi nagyot nézett, ami kor be állítottunk, és így szóltam: „Tessék szíves lenni meg nézni ezt a fogamat, és ha ki kell húzni, tessék.” Néhány perc múlva nagy élményben volt részem. Vár tam, hogy húzni kezdi a doktor bácsi a fogamat, de már fel is mutatta. Észre se vettem, mikor kiemelte! Kőköröcsin azonban elmosolyodott: „Ki tudom én húzni magam is.” Azzal beleszólt a szájába, kivett valamit, és elém tartotta a tenyerén. Egy jókora kavics volt. Bámultam. „Nem értem. Etől fáj a fogad?” Nevetett. „Dehogyan! Ettől lát szott da gadtak az arcom. A fogamnak semmibaja. Átmentem hozzátok az előbb, és mondta édesanyád, hogy lejöttél fogat húzatni. Utánad jöttem, és láttam messziről, hogy nem mersz becsöngetni, hanem elszaladsz. Mondta édesanyád, mennyire kínlódtál az éjjel, gondoltam hát, hozzásegítelek, hogy kihúzasd.” A doktor bácsi nagyot hahotázott, én meg majd elsüllyedtem szégyenletemben. Hogy kikecmeregjek a zavarosból, hátba öklözgettem Kőköröcsint: „Ó, te csibész, ó, te becsapós csibész!” Nevetett ugyan, de elugrált. „Hagyd abba, hékás! Ez csakugyan fáj. Nem úgy, mint a foghúzás.” De örvendő nevetésén lát szott, hogy tudja: mind egyik öklözésem egy nagyon hálás baráti ölelést jelent.